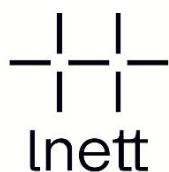

Innspillene er utformet av 12 av Norges største nettselskap; Agder Energi Nett, Arva, BKK Nett, Elvia, Glitre Energi Nett, Haugaland Kraft Nett (Fagne), Linea, L-nett, Mørenett, Norgesnett og Tensio (Nord og Sør).

2030-målene; Hva skal til for å sikre nok nett?

Norge har forpliktet seg til å kutte klimagassutslipp med 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 1990-nivå. Elektrifisering er et av de viktigste tiltakene, noe som krever mye ny nettkapasitet og nye løsninger i hele landet.

Dagens nett er bygget opp i løpet av 100 år, flere steder i landet ligger det an til at nettbehovet vil dobles i en periode på under 10 år. Dette er en krevende oppgave, som vil kreve mye av alle involverte; lokale og nasjonale myndigheter, nettkunder, andre interessenter og nettselskapene.

Noen tiltak må bedre situasjonen på kort sikt, andre tiltak kan være langsiktige. For å få til det store løftet man trenger på nett raskt, kan det også være aktuelt med midlertidige løsninger. Dette innebærer løsninger som ikke er ideelle, men som bidrar til hastighet i prosessene i en tid der de norske klimamålene står på spill og det pågår en internasjonal konkurranse om å kapre framtidens grønne industribedrifter.

Nettselskapene gir her en liste over mulige tiltak for å bedre situasjonen. Vi tar gjerne et møte med utvalget eller sekretariatet for å utdype disse punktene.

Det er behov for mer nett – raskere. Tiden for å få på plass regionalt distribusjonsnett må minst halveres

Strømnettutvalget skal se på forbedringer og forenklinger i konsesjonsprosessen som kan redusere tiden det tar å få på plass nytt nett. Utfordringene med lang ledetid er på høye spenningsnivåer¹.

Tiden det tar å få på plass nett må halveres. For å oppnå dette blir det viktig å:

- *Sikre at nettutredninger kommer raskt i gang:*
 - *Utredning bør kunne starte uten kostnadsdekning fra kunden, men kostnaden kan tas inn senere i prosessen fra de som tilknyttes nettutbyggingen. Årsaken er at den innledende koordineringen mellom flere kunder i samme område fasen tar lang tid og forsinker oppstart av nettutredninger.*
- *Koordinere nasjonale satsingsområder for elektrifisering gjennom en offentlig utnevnt aktør for å bidra til at nettprosjekter kan startes tidlig for å dekke behovet for nett i tide:*
 - *Vi støtter forslaget om at SIVA kan få en større rolle i å tilrettelegge for ny industri gjennom å klargjøre tomter for formålet, inkludert bestilling av nettkapasitet.*
 - *Vi støtter også rollen Statens Vegvesen har fått i å vurdere og koordinere behovet for hurtiglading langs vegnettet. Ved behov for omfattende og rask utbygging, ser vi det også som relevant at Statens Vegvesen bestiller og finansierer nettkapasitet på tilsvarende måte som det er foreslått at SIVA gjør for ny industri.*
 - *Statlige aktører som tildeles en slik rolle må naturligvis likebehandle markedsaktører.*
- *Prioritere viktige nettprosjekt i konsesjonskøen:* Vi opplever allerede at NVE prioriterer nettprosjekter med stor betydning for forsyningssikkerheten i konsesjonskøen. Prioritering blir enda viktigere dersom konsesjonsbehandlingstiden øker.
- *Sikre tilstrekkelig kapasitet til konsesjonsbehandlingen.* I dag tar det flere måneder bare å få en saksbehandler. For å kutte tiden må prosessene bli smidigere og NVE og OED må ha tilstrekkelig med kapasitet for å håndtere alle søknadene.
- *Forenkle konsesjonsbehandlingen for frigjøre tid og kapasitet i alle ledd:*
 - *Høringer og klageadgang er viktig for legitimiteten av nettanlegg og må som hovedregel beholdes. Men nå er det overlapp i innholdet som skal på høring i to-tre runder, noe som også gir mulighet for å klage på de samme forholdene inntil tre ganger. En høringsrunde*

¹ Dvs. fra 132 kV i transmisjonsnettet og regionalt distribusjonsnett

med tilhørende klageadgang bør være tilstrekkelig for de fleste tiltak i regionalt distribusjonsnett.

- *Konsesjonsbehandling for tiltak med ingen/små virkninger for omverden bør forenkles.* Vi er positive til endringer som er foreslått av NVE i brev av 6. desember. Energi Norge vurderer for tiden behovet for flere forenklinger i dialog med nettselskapene og kommer tilbake med ev. innspill på dette i januar 2022.
- *NVE bør stoppe klager til OED som oppfyller klare kriterier for hva som regnes som usaklig.* Usaklige klager og klager som ikke er rettet mot selve nett-tiltaket, men f.eks. vederlaget for grunn eller klager som ikke er rettet mot det spesifikke tiltaket, bør ikke stanse framdriften i et prosjekt.
- *Avklare bruken av kabel vs. luftlinje i regionalt distribusjonsnett:*
 - *Oppdatere retningslinjene for bruk av linje versus kabel.* Vi opplever at prinsippet om at luftlinje og ikke kabel skal velges ikke blir akseptert av interessenter med argument om at det er basert på et gammelt vedtak. Dermed ender vi ofte opp med å måtte utrede kabel sent i prosessen, og at prosessene derfor blir forsinket. En oppdatert vurdering av retningslinjer for bruk av nett framfor kabel kan bidra til raskere prosesser. Men luftlinje bør være regelen framfor kabel når regningen skal tas av nettkunder over nettleien.
 - *Øke bruken av kabel versus luftlinje i regionalt d-nett for å spare tid når kunder har betalingsvilje for det.* Kabel har kortere behandlingstid pga. færre klagesaker enn luftlinje.
- *Vurdere om man skal ha flere nedtransformeringspunkt fra transmisjonsnett, slik at man unngår å bygge regionalnett i parallell med transmisjonsnett.* Flere nedtransformeringspunkter reduserer behovet for regionalnett. Da sparer man natur og trolig også tid til konsesjonshåndtering av lange regionalnettlinjer.

Dagens nett må utnyttes maksimalt i årene framover

I en situasjon der nettkapasitet er en knapphet som hindrer elektrifisering og etablering av ny industri, er det avgjørende for utviklingen at eksisterende nettkapasitet utnyttes best mulig. Flere forhold er viktige for å oppnå dette:

- *Nytt forbruk plasseres i størst mulig grad der det er ledig nettkapasitet:*
 - *Anleggsbidrag gir prissignaler til kunder,* det koster mer å koble seg til nettet på steder det må bygges mye nett enn der det allerede finnes nettkapasitet. Slike prissignaler er viktig for å sikre best mulig utnyttelse av dagens nett og må opprettholdes.
 - I tillegg til prissignaler, trenger nettkundene informasjon fra nettselskapene i hvor det er ledig kapasitet. Store kunder får dette gjennom dialog med nettselskapene. Flere nettselskap jobber med digitale informasjonsverktøy om tilgjengelig nettkapasitet for å forenkle informasjonstilgangen.
- *Betaling for tilknytning også til eksisterende nett bør innføres.* Nettkunder få tilgang til ledig kapasitet i eksisterende nett uten å betale for det, til tross for at nett er et knapt gode. Vi mener at nye kunder bør ha en tilknytningsavgift for eksisterende nett og ikke bare for nytt nett. Det fjerner nettkundens incentiv til å legge beslag på mer nettkapasitet enn de trenger og reduserer finansieringsbyrden for nettselskapene i en periode med mange store nettinvesteringer.
- *Alle strømkunder må få enkle prissignaler for smart nettbbruk.* Kunder må vite hvordan deres strømforbruk spiser av tilgjengelig nettkapasitet, for å gjøre enkle tilpasninger som frigjør nettkapasitet. Små nettkunder får derfor ny nettleie som skal bidra til at elbillading skjer på natt når det er ledig kapasitet i nettet og ikke på ettermiddagen på toppen av alt annet forbruk. Næringsbygg og større strømkunder har allerede slike insentiver i sin nettleie og mange gjør tilpasninger som er bra for utnyttelsen av strømmettet.
- *Vurdere om prioriteringen av nettkapasitet brukt til nytt forbruk og forsyningssikkerhet er riktig.* Det er mulig å frigjøre mer kapasitet til nytt forbruk om man justerer på krav til momentan reserve i driften. Det er et åpent spørsmål om kapasiteten er prioritert riktig i dag. Dette bør vurderes nærmere av RME og Statnett.

- *Driftstiltak må tas i bruk for å utnytte nettkapasiteten når det er mulig.* Selv der det ikke er mulig å koble på nye kunder fordi nettkapasiteten er knapp, er det som regel ledig kapasitet det meste av tiden. Grunnen til dette er at kunden skal sikres strøm også i ekstreme kuldeperioder og ved feil i nettet. I en normal situasjon er det da ledig kapasitet som kan utnyttes gjennom ulike fleksibilitetsordninger som betinget tilknytning. Flere typer løsninger for bruk av fleksibilitet blir testet ut i nettselskapene. *For å utnytte nettet bedre blir det viktig at:*
 - *Statnett må få incentiver til å finne løsninger for fleksibilitet i regionalt distribusjonsnett i samarbeid med nettselskapene:* Regionalt distribusjonsnett eies av nettselskapene, mens systemdriften er det Statnett som har ansvar for. Fleksibilitetsløsninger for å utnytte dagens nett maksimalt må derfor finnes i fellesskap av Statnett og nettselskapene, og RME må sikre at Statnett har tilstrekkelig incentiver til å ta i bruk slike løsninger.
 - *Nettselskapene må ta i bruk alternativer til nett der det er kostnadseffektivt eller bidrar til å få kunder på nett raskere.* Det kan være batterier, driftstiltak som fleksibilitet i mange former (betinget tilknytning for nye kunder, kjøp av kapasitet/fleksibilitet fra eksisterende kunder eller andre driftstiltak). Dette gjelder på alle nettnivå.

Det blir noen år med kø for å få nettkapasitet – hvordan prioritere mellom kunder?

Selv om alle tiltakene over blir realisert, vil nett være et knapphetsgode i mange år framover. Spørsmålet er hvem som skal prioriteres og få tilgang til eksisterende og ny nettkapasitet først. Dette er en hverdag som nettselskapene må håndtere på best mulig måte, gitt føringer om å behandle alle kunder så likt som mulig.

Nettselskapene ønsker seg tydeligere nasjonale retningslinjer for hvordan køen for nettkapasitet skal håndteres:

- *Kriterier på hvordan nettselskapene kan prioritere kunder i kø bør være nasjonale.* Vi ser fram til Strømnettutvalgets innspill på dette området i juni 2022.
- *Nasjonale kriterier for hvilke kundetyper som inngår i alminnelig forsyning og kan gå utenfor nettkøen:* Nettselskapene skal sikre nok nett til å møte forbruksutviklingen i alminnelig forsyning gjennom sine kraftsystemutredninger annenhvert år. Husholdninger, næringsbygg osv. kan dermed prioriteres foran køen av store næringskunder når nettkapasiteten er knapp. Hvilke kunder som inngår i «alminnelig forsyning» bør være likt i hele landet og avklares gjennom retningslinjer til nettselskapene.
- *Prioritering av forbrukstyper må skje politisk og ikke av nettselskapene.* Nettselskapene kan ikke være køvoktere for utvikling av framtidens Norge. Om noen industrikunder skal prioriteres i nettkøen basert på samfunnsmessig nytte, må det skje på politisk og juridisk hold.

Nettkunder ønsker økt standardisering av tilknytningsprosesser på tvers av nettselskapene. Energi Norge har derfor på vegne av nettselskapene utarbeidet en veileder for nettilknytning. Denne veilederen vil danne grunnlaget for det videre arbeidet med standardisering av prosesser og ordninger på tvers av nettselskapene, inkludert køordninger.

Anleggsbidrag må forenkles: det bidrar til raskere og enklere prosesser for alle

Anleggsbidragsordningen er unødvendig komplisert og tar mye tid og ressurser hos både kundene og nettselskapene. Ordningen må forenkles for å sikre raskere og enklere prosesser ved nettilknytning.

Når det er mange nye kunder som skal tilknytte seg nytt nett og på ulikt tidspunkt tar det tid å få på plass en kostnadsfordeling mellom kundene. En forenkling gjør at kundene kan få et forpliktende tilbud på nettilknytning mye raskere enn i dag. Kunden kan også raskt få estimater/tilbud på flere steder dersom nettselskapet slipper detaljerte nettutredninger for hvert sted før kostnadsestimat kan gis. Standardiserte og automatiserte prosesser som både kundene og nettselskapene ønsker seg, fordrer at anleggsbidragsordningen blir forenklet.

For store kunder bør beregning av anleggsbidrag forenkles, f.eks. ved at nettselskapene regner ut en sjablongkostnad per nettkomponent og spenningsnivå. Den bør være per MW for trafoer og per

km for linjer. Sjablongkostnaden kan være per nettområde eller en nasjonal standard. En forenkling slik forenkling gir fortsatt prisinsentiver til å koble seg til nettet på steder der det er lite behov for nytt nett.

Lokaliseringssignaler er mindre viktig for de minste kundene og anleggsbidraget kan forenkles ytterligere, f.eks. gjennom faste tilknytningsgebyr per kW per spenningsnivå i lokalt distribusjonsnett.

Nett må finansieres – hvem tar regningen?

Mange vil ha nett, men noen ønsker ikke å ta kostnaden for nettet de har behov for. Nettselskapene får i økende grad klager på anleggsbidrag til nettinvesteringer og nettleie. Nettet er et spleiselag mellom alle våre kunder, og vi ser det som et godt prinsipp at de som har nytte av nettanlegg/-kapasitet også bidrar til dekning av nettet de har behov for. Gir man noen kundegrupper rabatter, vil kostnadene for andre nettkunder øke.

Nettkunder bør fortsatt dekke kundespesifikke kostnader til nytt nett gjennom anleggsbidrag. Om det er behov for subsidier til enkelte kundegrupper, bør dette dekkes gjennom Enova, ikke av de lokale nettkundene. Det koster allerede mer for små kunder en store å bruke strøm pga. elavgiften, det blir urimelig om små kunder også skal ta hele regningen for elektrifiseringen av samfunnet gjennom nettleien.

Økt samarbeid og koordinering må til for riktig nettkapasitet i riktig tid

Redusert ledetid og gode nettløsninger i en periode med knappe ressurser og begrenset tid, krever god koordinering og innsats fra alle parter som er involvert prosessen med å etablere nytt nett. *Nettselskapene og nettkunder er viktige i å få til en slik koordinering, men i tillegg bør særlig lokale myndigheter bør styrke sitt arbeid med nettutvikling.*

..mellom nettkunder og nettselskap:

- Aktører som planlegger prosjekter som vil involvere behov for nettkapasitet må informere nettselskapet om sine planer tidlig i prosessen. Da kan dialogen om nettforhold som har betydning for ledetiden startet tidlig. Bestilling av nettkapasitet bør gjøres så tidlig som mulig i prosjektet, slik at arbeidet med nettanlegg kan starte tidlig og at kunden ikke havner langt bak i en eventuell nettkø.
- Kunden og nettselskapet bør også ha en dialog om hva som er relevante tilknytningspunkter i nettet og hva som er kundens reelle kapasitetsbehov. Dette for å unngå å investere unødvendig i nettkapasitet.

..mellom lokale myndigheter og nettselskap

- De regionale nettselskapene *samarbeider med Statnett om å utvikle helhetlige områdeplaner* og standardiserte prosesser for utarbeidelse av slike planer. Inkluderte aktører er kommuner og fylker, næring, lokale industriaktører og andre interessenter. I planene må tydelige roller og ansvar fordeles, slik at alle er i stand til å gjøre sitt for at planene kan bli så gode som mulig.
- *Lokale myndigheter må komme inn i diskusjonen om nettutvikling på et tidlig tidspunkt*, f.eks. gjennom at kommunene engasjerer seg i arbeidet med regionale kraftsystemutredninger som nettselskapene gjennomfører hvert annet år. Her legges langtidsplaner for utviklingen av nettet i et større område. Denne sendes på høring til kommunene, og det er bedre med innsigelser og innspill på dette tidspunktet enn i konsesjonsprosessen.
- Det vil også være en fordel om *kommuner og fylker sender en samlet høringsuttalelse i konsesjonsprosessene for nettanlegg*. Da kan kommunene vurdere ulike hensyn opp mot hverandre selv i stedet for at flere etater i en kommune sender separate innspill som vurderes opp mot hverandre i behandlingen av konsesjonene.

..mellom nettselskap

- *Effektiv samhandling mellom partene i energisystemet oppnås gjennom digital informasjonsutveksling* i både utbygging og drift av strømnettet. Digital datautveksling er ikke på plass enda, men arbeidet som pågår i regi av NVE er viktig for å komme i mål.
- I tillegg samarbeider nettselskapene om prosjekter som legger til rette for digitalisering og digital informasjonsutveksling gjennom bransjesamarbeidet DIGIN. Arbeidet pågår på flere ulike områder: datamodell for nettanlegg, digital kraftsystemutredning, digital flyt av informasjon i tilknytnings- og konsesjonsarbeidet, standard API for kunders deling av AMS-data med tredjeparter (f.eks. SmartHus løsninger).
- De regionale nettselskapene og Statnett har et godt og tett samarbeid på både utbygging og drift av nett i de ulike delene av landet. Dette samarbeidet må styrkes ytterligere.
- Nettselskapene samarbeider om å forenkle og standardisere sine tjenester. Det utstrakte samarbeidet for å harmonisere utforming av ny nettleie mellom mange av de store nettselskapene er et eksempel på dette. Den nevnte veilederen for nettilknytning er et annet eksempel. Samarbeidet mellom nettselskapene bidrar til automatisering, forenkling til fordel for kundene og raskere prosesser.